

*Вчитель історії
Нечаївської загальноосвітньої
школи I - III ступенів
ім. Ю.І. Яновського
Компаніївської районної ради
Кіровоградської області
Ткаченко О.М.*

Формування української національної ідеї в свідомості учнів на уроках суспільствознавчих дисциплін та в позакласній роботі

В умовах формування в Україні громадянського суспільства, яке передбачає розбудову Української суверенної, правової, демократичної держави, особливо гостро постає потреба в становленні громадянина, як культурно-освіченої, творчої, високодуховної, всебічно розвиненої, гуманістично спрямованої особистості зі своїм сформованим світоглядом, з почуттям патріотизму. У зв'язку з цим виховання патріотизму, як духовно-моральної якості української молоді, є нагальною потребою держави.

Однією з причин сьогоденних негараздів у суспільстві, відсутність злагоди, єдності між різними політичними партіями є брак концепції національної ідеї, яка б об'єднувала весь український народ, всіх громадян України на державно-політичному рівні, створила б умови для економічного і духовного відродження. Національна ідея має стати основою національного виховання, національної свідомості, національної гідності, самодостатності та впевненості нашої молоді. Українська національна ідея довгі часи була віковичною мрією українського народу. Ця мрія гуртувала навколо себе кращих представників української нації, надихала їх на героїчну працю і

боротьбу в часи поневолення України. Безумовно, в процесі історичного розвитку, українська національна ідея розвивалася, набувала вдосконалення. Серед українських істориків, учених, які вивчали національну проблему на початку нашого століття були М. Міхновський, Д. Донцов, М. Грушевський, М. Рудницький. Проте, національне відродження і національна ідея бере свій початок з того часу, як була ліквідована Гетьманщина і залишки української державності, тобто з кінця XVIII ст.

На уроках суспільних дисциплін, зокрема історії, постає завдання подати історичний матеріал, допомогти учням засвоїти його, тут одночасно відбувається і виховний процес. З метою формування української національної ідеї в свідомості учнів є багато тем з програмного курсу історії України, наприклад, теми: «Формування і бойовий шлях Легіону українських січових стрільців», «Українська революція», «Бій під Крутами», «Діяльність народних героїв ОУН-УПА» і ін. Ці уроки є надзвичайно емоційними, хвилюючими. Тут є можливість розкрити таку людську якість, як самопожертва в ім'я держави та нації. Історія України, її державності – це не тільки події, а й історичні постаті. На прикладах життя, діяльності і боротьби за державу українських князів, козацтва, видатних гетьманів Б.Хмельницького, І.Мазепи, П.Орлика, цілого українського народу і його найкращих представників - Т.Шевченка, В.Винниченка, М.Міхновського, М.Грушевського, С.Петлюри, С.Бандери, Р.Шухевича я висвітлюю національну гідність нашого народу, його прагнення мати власну державу. Учні отримують завдання підготувати повідомлення, реферати про видатних борців за українську державність, з якими вони виступають на уроках. Під час засвоєння матеріалу учні ставлять питання, дискутують. Це означає, що учням не байдужі факти про боротьбу за українську державність, вони сповнюються впевненістю у собі. Таким чином, на уроках суспільних дисциплін відбувається виховання учнів на гуманістичних цінностях та

історичних традиціях своєї нації і інших народів світу.

Навчання на уроках історії спрямовує на творчий саморозвиток особистості учня, розвиває чуттєво – емоційні здібності, такі необхідні для формування гідного громадянина своєї держави. Тому важливе значення відіграє духовно – моральний аспект у викладанні історії. Великий вплив на учнівську психологію відіграє ідея, що українці – це мирна нація, яка не переслідує ніяких загарбницьких цілей. Це викликає почуття національної гордості. Образ Української держави в свідомості учнів стає вагомим, учні пишаються культурними й інтелектуальними здобутками, яких досягла українська нація.

Наша національна історія має духовну основу. Тому уроки історії тісно пов'язують зі знаннями, здобутими учнями під час вивчення інших предметів, зокрема української літератури і мови, національної культури.

Збагачення учнів патріотичними почуттями здійснюється під час засвоєння ними історичного матеріалу про героїчне минуле нашого народу, його прагнення до зміцнення могутності рідної країни, про його мужність у боротьбі з іноземними загарбниками. Для надання виховній роботі емоційного характеру використовують яскравий фактичний матеріал, позитивні приклади патріотизму відомих історичних діячів, письменників, героїв національно-визвольних війн. Ми, вчителі історії, маємо ґрунтовно опрацювати терміни «патріотизм», «нація», їх розуміння учнями. Необхідно акцентувати увагу на тому, що патріотизм в нинішній час проявляється не лише в безпосередній борні на Сході із зовнішнім ворогом, не тільки в надзвичайних ситуаціях, але є звичайним станом повсякденного життя людини.

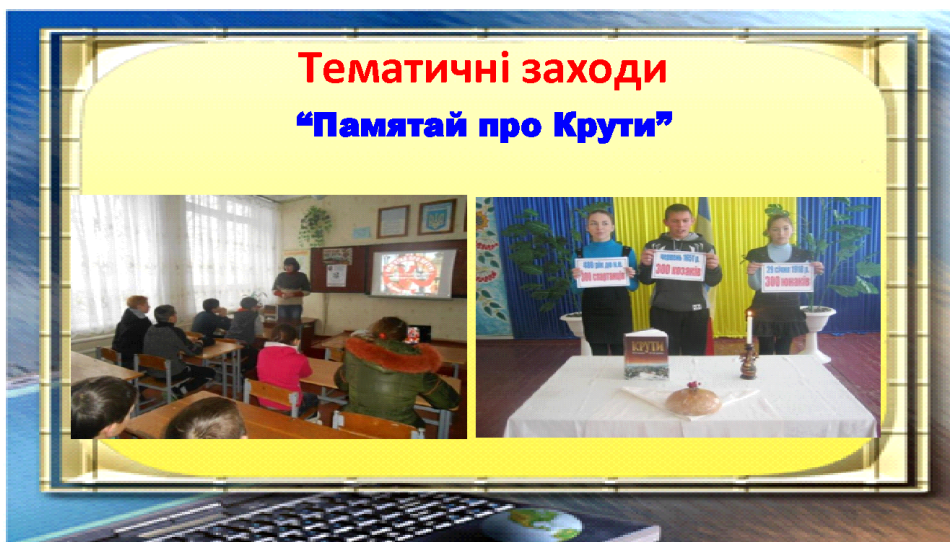
На уроках історії відбувається виховання громадянської свідомості, гідності та честі в гармонійному поєднанні національних і загальнолюдських цінностей, утвердження ідеалів гуманізму, демократії, добра й

справедливості. Ми маємо домогтися усвідомлення учнями спільності інтересів усіх етносів українського народу в розбудові України, формування міжнаціональної толерантності, необхідності розвитку духовної, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури тощо.

При цьому максимально використовую потенціал творчих здібностей та обдарувань учнів. Інтелектуальні ігри, дискусії, диспути, прес-конференції, засідання «круглого столу», тематичні діалоги, ділові ігри та інші інтерактивні форми роботи емоційно збагачують уроки. Широко використовувати документи, спогади, кіно- і фотоматеріали, звукозаписи, художні твори, які допомагають створити на уроках відповідну емоційну атмосферу, підсилюють виховний вплив навчального матеріалу.

За цими посиланнями Ви зможете переглянути деякі мої напрацювання щодо формування української національної ідеї:

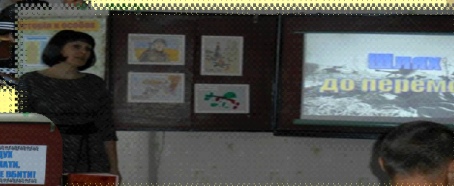
- Фотофлешмоб ["Чарівна краса вишиванки"](#)
- [Конкурс на краще виконання гімну України](#)
- [Буктрейлер до твору Ю.Сороки "Іван Богун"](#)
- [Сім чудес Нечаївки](#)

Урок мужності “День пам’яті та надії”

“Шлях до ПЕРЕМОГИ”

“Україна – територія гідності та свободи”

Святкуємо День СОБОРНОСТІ України

Хвиля єдності

